

Häme

25.3.2014

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

Lausuntopyyntö VM149:00/2013

LAUSUNTO LUONNOKSESTA KUNTARAKENNELAIN MUUTTAMISESTA

Luonnoksessa esitetään kuntarakennelakia muutettavaksi siten, että valtioneuvosto saisi toimivallan päättää kuntien yhdistymisestä myös vastoin kunnan valtuuston tahtoa. Toimivallan käyttö olisi sidottu erityisen kuntajakoselvityksen toimittamiseen kyseisellä alueella ja kansanäänestyksen toimittamiseen selvittäjän esittämissä ja kaupunkiseutuperusteiden perusteella määräytyvissä kunnissa. Valtioneuvoston toimivallan käytön edellytyksenä olisi, että kuntajakoselvittäjän esitystä kannattaisi kansanäänestysalueen asukkaiden antamien äänten perusteella määräytyvä enemmistö. Valtioneuvosto voisi tällöin päättää kuntajaon muuttamisesta, jos muutokseen olisi maankäyttöön, asumiseen, liikenteen kehittämiseen tai taloudelliseen eriytymiskehitykseen liittyviä painavia syitä. Valtiovarainministeriö pyytää lakiluonnoksesta lausuntoa yleisesti sekä erityisesti kaupunkiseutuperusteista, menettelystä, valtioneuvoston päätösvallan rajoista sekä vaikutusarvioinnista. Hämeen ELY-keskus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa kaupunkiseutuperusteista.

ELY-keskus pitää hyvänä ja demokratiaa kunnioittavana ratkaisuna kuntajakoselvittäjän esityksen alistamista kansanäänestykseen, koska tällöin muodostettavan uuden kunnan asukkaat voivat ottaa kantaa asiaan; hehän veronmaksajina kantavat viime kädessä vastuun uuden kunnan taloudesta ja toimintakyvystä. ELY-keskus ei kuitenkaan pidä uuden kunnan toimintaedellytysten kannalta hyvänä sitä, että asiassa jouduttaisiin tekemään päätöksiä asianomaisten kunnanvaltuustojen tahdon vastaisesti. Kuntajaon muuttamisen valtioneuvoston päätöksellä pakkokeinoin tulisi olla poikkeuksellista, ja sille tulisi olla asumiseen, liikenteen kehittämiseen tai taloudelliseen eriytymiskehitykseen liittyvät painavat syyt, kuten esityksessä todetaankin.

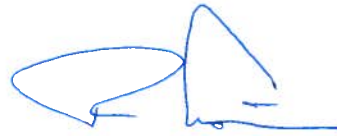
Luonnoksessa esitetään tarkasti vain ne perusteet, joilla voitaisiin määrätä erityinen kuntajakoselvitys. Esityksestä ei selviä, mitkä tarkkaan ottaen olisivat niitä alueen maankäyttöön, asumiseen, liikenteeseen tai kuntien taloudelliseen eriytymiskehitykseen liittyviä painavia perusteita, joiden perusteella valtioneuvosto voisi päättää kuntajaon muutoksesta vastoin kunnan valtuuston tahtoa. Näiden painavien perusteiden ole-

massaolo olisi mahdollisesti voitu sitoa esimerkiksi kaupunkiseutuperusteina käytetyille mittareille annettuihin raja-arvoihin vastaavalla tavalla kuin erityinen kuntajakoselvitys.

Suomen ja sen maakuntien kilpailukyvyn kannalta olisi ELY-keskuksen mielestä eduksi se, että maankäytön ja liikenteen kokonaisvaltainen suunnittelu sekä keskeisten palvelujen tuottaminen rakentuisivat riittävän vahvojen keskuskuntien varaan. Rakenteeltaan yhtenäisempien kaupunkiseutujen muodostuminen parantaisi alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta ja vähentäisi osaoptimoitua. Samalla myös keskuskuntien kyky tuottaa kansalaisille tasavertaisia palveluja asuinpaikasta riippumatta paranisi. Vahvemmat keskuskunnat voisivat ELY-keskuksen mielestä toimia myös SOTE-uudistukseen liittyvinä alueellisina palvelujen tuottajina. Laajemmat kuntakokonaisuudet kykenisivät myös tarjoamaan yrityksille vetovoimaisen toiminta- ja innovaatioympäristön sekä erilaisia maankäyttövaihtoehtoja alueelle sijoittumisen näkökulmasta. Samalla mahdollisuudet tarjota yrityksille niiden tarpeisiin soveltuvia sekä ympäristölle ja pohjavesille vähiten haittaa tuottavia sijoittumispaikkoja paranisivat.

ELY-keskus näkee edellä todetuista syistä maakuntien keskuskuntien vahvistumisen suotavana kehityssuuntana. Lakiesityksen vaikutuksiin mm. kuntien itsemääräämisoikeuden toteutumiseen ELY-keskus ei tehtävänsä luonteen vuoksi ota kantaa, vaan pitääyty tarkastelemaan asiaa vain hoitamiensa tehtävien näkökulmasta.

Ylijohtaja

Pekka Savolainen

Yksikön päällikkö

Riitta Turunen